

nediktinci 15.107 samostanov; ko bi bili le v vsakem desetem samostanu vsaj vsakih deset let prepisali enega klasika.

(Dalje.)

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Pravice v materjelnih zadevah.

Imenovanje in prisega.

Do začasnega imenovanja ima učitelj nekako pravico, kakor hitro ima zrelostno svedočbo v žepu in kakor hitro okrajni šolski svet take učne osebe potrebuje na takem mestu, kjer deželni šolski svet noče nastaviti stalne učiteljske osebe.*)

Do definitivnega imenovanja ima pa učitelj pravico, kakor hitro se izkaže, da ima v rokah svedočbo učiteljske usposobljenosti, in kakor hitro deželni šolski svet take učne osebe potrebuje na mestu, kjer noče, da bi se v smislu zakonov služba le začasno oddala. Vendar so pa gosposke pri imenovanju dolžne, da preiskujejo prej vrhu vseh izpričeval moralnost prosilčeve (min. ukaz od 24. vel. travna 1885). Kdor ima pravico imenovanja, izdela za imenovanca dekret, v katerem so navedeni vsi njegovi zakoniti dohodki, katere začne uživati s prvim dnevom tistega meseca, ki sledi po nastopu njemu podeljene službe.

Preden se imenovani učitelj uvede v šolsko službo, kar mora storiti prvomestnik krajnega šolskega sveta, ima pred okrajnim šolskim svetom odložiti predpisano prisego. Ako je bil imenovani že v službi, mora na novo priseči le tedaj, če je dosegel novo službeno vrsto. Deželni šolski svet je opravičen, terjati od imenovanca prisego (min. razpis od 4. vinotoka 1872) sicer lahko imenovanje preklic, ako bi se dotični branil prisega.

Službeni dekret.

(Ali se sme zavrniti?)

Učitelj, ki je za službo prosil, je nekako dolžan, sprejeti jo in tudi nastopiti zaproseno službo, in to iz sledečih vzrokov:

Službeni dekret je nekakošna pogodba, oziroma potrditev in sprejetev ponudbe, katero je izražal prosilec v svoji prošnji za službo, 2.) oblast, katera mu službo podeli, je bila učiteljev službodajalec prej in je slej, in 3.) ta oblast ima pravico, učitelja že iz službenih obzirov premeščevati, zlasti na službena mesta z enakimi dohodki.

Podeljene službe ne sprejeti, bi morda smel le učitelj iz druge kronovine, ker ima ondi drugega gospodarja, drugi c. kr. deželni šolski svet, kateri ga ne sme siliti, da bi šel v drugo deželo. Ako pa hoče učitelj v domači deželi, da mu gosposka preklic, novi službeni dekret, mora vsekako to le po poti prošnje, nikakor pa ne po poti tožbe ali enostavne negacije doseči. Izjema utegne takrat biti, ako je bil učitelj zaprosil drugo službo, katero je dobil v zvezi s slabšimi dohodki, nego jih je bil zaprosil, ali, ako je prosil definitivnega učitelja stalne službe, a dobil je le začasno in sploh v nenavadnih slučajih; zakaj prigodilo se je, da je učitelj prosil za drugo

službo in dodal v prošnji, da mu dajo enake dohodke (plačo), kakršne je dozdaj užival. — Službo dobi, a dohodki, ki so s to službo združeni, so manjši. V tem slučaju učitelj ni dolžan, službo sprejeti.

Na Nemškem velja, da je učitelj pravno zavezan z novo službo, kedar sprejme službeni dekret ali kedar službo faktično nastopi. Službeni dekreti so na Nemškem kolekovani, pri nas ne, in se kolekujejo (s 30 h) le, kedar se jih rabi za prilogo pri kaki prošnji.

Da pa šolske gosposke nepriliko delajo učitelju, ki je dobil zaproseno učiteljsko mesto v drugi deželi, pa ga ni hotel sprejeti, o tem priča sledeči dopis, ki je došel našemu društvu:

„Učitelj R. je naprosil meseca mal. srpana 1898 potom okr. šol. sveta v T. na Goriškem za podelitev kakega učiteljskega mesta v K. okraju na Kranjskem. Vsled prošnje je bil faktično tudi imenovan za neko učiteljsko službo v tem okraju. Doposlali so mu imenovanjski dekret potom dež. šol. sveta v Trstu. Isti je ukazal okr. šol. svetu T. njegovo odpustitev iz službe in dostavo onega dekreta. Sklicevaje se na staro tradicijo zavrnil je R. dekret okr. šol. svetu T. z opazko, da na podeljeno mu mesto resignuje ter obdrži svoje staro definitivno učiteljsko mesto v K.

Okrajni šol. svet je odstopil celo zadevo dež. šol. svetu v rešitev. Isti je izdal dekret, da pristoji razsodba o ev. resignaciji dež. šol. svetu v Ljubljani, dasi R. še ni službe sprejel, prisegel itd. Proti temu odloku rekuriral je R. na naučno ministrstvo, zahtevajoč svojo službo v K. in nakaz dohodkov (oziroma povrnitev istih za dobo odpustitve iz službe). Ministrstvo je utok odbilo z navadno frazo, „Utoku se ne ugodi, ker ni utemeljen“, ne da bi citiralo kako dež. ali državno postavbo ali ministrsko naredbo.

Dne 1. rožnika 1898 je R. podal pritožbo po dr. Iv. Dečkotu na upravno sodišče. Upravno sodišče se je pa izreklo, da g. R. vsled golega imenovanja še ni smatrati učiteljem na Kranjskem ter ukazalo, da mu morajo povrniti desetmesečno plačo ter priznati vsa dosedanja leta in petletnine.

Komentar:

Šolski zakoni so o tej zadevi pomanjkljivi; za učiteljstvo ne eksistuje v tej zadevi nikakih zakonov ali določeb (naredb); pač pa je pri sodnih uradnikih vse drugače. Sodni uradnik, dasi vsled lastne prošnje imenovan, vedno lahko zavrne(?) dekret z dostavkom, da podeljene službe ne sprejme.

Seveda je ustvaril normalen razum naših birokratov nek običaj, da je bilo tudi učitelju na prosto dano podeljeno službo sprejeti ali ne. Ta običaj je postal nekaj zakon. (Kakor pa razlaga tukaj dotični učitelj, ni mu bilo več prosto resignovati.)

Stvar je pa z juridičnega stališča težavna. Ako človek zaprosi službo in ta se mu podeli, sklenjeno je s tem že nekoliko pogodbe, katere ne gre enostransko prelomiti.

Popolna ta pogodba res ni. Zato jo morda sme že en sam kontrahent rušiti, baš ker ni še popolna, zlasti ker ni bil dotični na novo šolo še prisegel. Zato pa imamo zopet druge slučaje iz prejšnjih in novjših časov, ko se učitelju, ki je tudi iz druge dežele zaprosil in dobil službo na Kranjskem, nič ni zgodilo, ko je na podeljeno službo resignoval.

(Dalje.)

*) O tem govori tudi § 32. zakona z dne 9. sušca 1879 tako-le: „Ako se za učiteljsko službo ne oglasi noben prosilec ali če za njo nobenega prosilca ne spoznajo za sposobnega, zaukaže deželni šolski svet okrajnemu šolskemu svetu, da začasno podeli dotično učiteljsko službo.“